

İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi
Journal of the Human and Social Science Researches
[2147-1185]

[itobiad], 2020, 9 (3): 2448/2464

**Siyasal İletişim Bağlamında Haberin “Tarafsızlığı” ve
“Objektifliği”
(New York Times ve China Daily Gazetelerinde “Koronavirüs”
Haberlerinin Eleştirel Söylem Analizi)**

**Integrity Of News In The Context Of Political Communication
Critical**

**(Discourse Analysis of “Corona Virus” news in New York
Times and China Daily Newspapers)**

Emine KILIÇASLAN

**Dr., Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın Meslek Yüksekokulu,
Basım Yayın Teknikleri Programı**

**Dr., Aydın Adnan Menderes University, Aydın Vocational School, Printing
and Publishing Techniques Program**

emine.kilicaslan@adu.edu.tr

Orcid ID: 0000-0002-4226-9409

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Received : 02.05.2020
Kabul Tarihi / Accepted : 18.09.2020
Yayın Tarihi / Published : 30.09.2020
Yayın Sezonu : Temmuz-Ağustos-Eylül
Pub Date Season : July-August September

Atıf/Cite as: Kılıçaslan, E . (2020). Siyasal İletişim Bağlamında Haberin “Tarafsızlığı” ve “Objektifliği” (New York Times ve China Daily Gazetelerinde “Koronavirüs” Haberlerinin Eleştirel Söylem Analizi) . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 9 (3) , 2448-2464 . Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/56503/730989>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU Since 2012 – Istanbul / Eyup, Turkey. All rights reserved.

Siyasal İletişim Bağlamında Haberin “Tarafsızlığı” ve “Objektifliği” (New York Times ve China Daily Gazetelerinde “Koronavirüs” Haberlerinin Eleştirel Söylem Analizi)

Öz

Haber ve haberciliğin en temel etik kavramlarından olan “tarafsızlık” ve “objektiflik” haberin güvenilirliği ve inanılabilirliği açısından oldukça önemlidir. Bilindiği gibi habercilik tarihsel serüveninde Sanayi Devrimi, (1765-1850) oldukça önemli bir yere sahiptir. Özellikle bu dönemde bilim ve teknoloji alanında yaşanan ilerlemeler matbaanın kullanılmaya başlanması modern dünya örgütlenmelerinin yolunu açmıştır. Örneğin; Amerika’da ilk olarak Virginia Devleti’nce kabul edilen 1776 tarihli Virginia İnsan Hakları Bildirisi’nin 12. maddesinde basın özgürlüğüne değinilmiştir. Buna göre basın özgürlüğü, özgürlüğü savunan en kuvvetli araçlardan biridir. Aynı şekilde XVIII. yüzyıl filozoflarının dile getirdikleri modern doğal hukuk anlayışı doğrultusunda kaleme alınan 1789 Fransız Devrimi, İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi, ayrıcalıklar ve eşitsizlikler üzerine kurulmuştur. Burjuva devrim süreçleri olarak günümüz modernizminin temellerini atmışlardır. Bu süreçlerin en önemli haberleşme ve ideoloji yayma kaynağı ise o dönemin gazeteleri olmuştur. O günden bugüne bu gazeteler ve gelişen medya teknolojisinin her aracı kendi ikna ediciliğini güçlendirmek ve taraftar toplamak için haberin “tarafsız” ve “objektif” olduğu kavramlarını her daim kullanmıştır. Bu bağlamda günümüzde medya sektörünün aldığı en önemli eleştiri haberin veriliş tarzı ile ilgili olmuştur.

Bu araştırmada haberin tarafsızlık ve objektiflik ilkeleri New York Times gazetesi ile China Daily gazetesi karşılaştırılarak incelenmiştir. İnceleme konusu olarak bu gazetelerde yer alan Koronavirüs haberlerinin veriliş tarzı seçilmiştir. Koronavirüs haberlerinin seçilme nedeni Amerika Birleşik Devletleri ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında yaşanan “Koronavirüs” krizidir. Koronavirüs iki devlet arasında ekonomik ve siyasi çatışmaya dönüşmüştür. Bu çatışma her iki devletin medya kuruluşlarında oronavirüs haberinin verilişinde objektiflik ve tarafsızlık ilkelerinin ihlaline neden olmaktadır.

Özellikle son yıllarda basın camiasında yaşanan haberin veriliş tarzına ilişkin çatışmalar, siyasal içerikli haberlerin veriliş üslubu haber yazılırken kullanılan sözcük ve kavramlar o haberin ideolojik boyutu hakkında bilgi vermektedir. Bu nedenle bu araştırmada New York Times ve China Daily web sayfalarında yer alan Koronavirüs haberinin veriliş üslubu siyasal iletişim bağlamında eleştirel söylem analizi yapılarak karşılaştırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tarafsızlık, Objektiflik, Haber, Siyasal İletişim, Koronavirüs.

Integrity Of News In The Context Of Political Communication Critical (Discourse Analysis of "Corona Virus" news in New York Times and China Daily Newspapers)

Abstract

"Neutrality" and "objectivity" which are among the most basic ethical concepts of news journalism are very important for the reliability and credibility of the news. Journalism has started to gain importance in the Industrial and French Revolutions process. Both Industrial and French Revolutions laid the foundations of today's modernism as bourgeois revolution processes. The most important source of communication and ideology dissemination of these processes were the newspapers of that period. The importance of persuasiveness of these newspapers at the meeting point with the public is thought to pass through the "neutral" and "objective" news of the public. In this context, the most important criticism received by the media sector today is related to the way the news is given.

The principles of "neutrality" and "objectivity" of the news have been examined by comparing New York Times and China Daily newspapers. As the subject of the investigation, the way of giving Corona virus news in these newspapers was chosen. The reason for choosing Corona virus news is the "Corona Virus" crisis between the United States and the People's Republic of China. Corona virüs has turned into an economic and political conflict between the two states. This conflict causes violation of the principles of objectivity and impartiality in the reporting of Corona virüs news in the media sector of both states.

Especially in recent years, conflicts in the media about the way the news is given, the style of giving news with political content, the words and concepts used while writing the news provide information about the ideological dimension of that news. For this reason, in this study, the style of giving the Corona Virus news on the New York Times and China Daily web pages were compared by making critical discourse analysis in the context of political communication.

Key Words: Neutrality, Objectivity, News, Political Communication, Coronavirus.

Giriş

Günümüzde medya sektörünün aldığı en büyük eleştiri haberin verilmiş tarzı ile ilgilidir. Bu bağlamda medyaya duyulan güven sarsılmakta ve medya güvenilirliğini yitirmektedir. Gazeteciliğin en temel prensipleri olan “tarafsızlık” ve “objektiflik” günümüzde yerini çok taraflılığa bırakmıştır. Herhangi sıradan bir haber bile verilirken çeşitli ideolojik yorumlar katılabilmektedir. Bu nedenle yoğun eleştiriye maruz kalan medya sektörü bu durumu günümüzde olağanlaştırmaktadır. Bu olağanlaştırma durumu medya açısından medya sektörünün halk için haber üretmediği anlamına gelmektedir. Üretilen haber algı yönetimi bağlamında kamuoyu oluşturmak ve sempati kazanmak amacıyla yapılmaktadır. Tamamen etik dışı olan bu yeni habercilik yaklaşımı ideolojileri sonu tezinin tam tersi olarak hareket edildiğini göstermektedir.

Özellikle Sanayi Devrimi sürecinde güçlenen liberalizm ideolojisinin öncülleri olan ilkelerden en önemlisi haberciliğin özgürlüğü anlayışıdır. Bu bağlamda burjuva devrimleri basın sektörünün en önemli söylemi “Dördüncü Güç” kavramı olmuştur. Dördüncü güç haberin yapılışında “doğru”, “tarafsız” ve “objektif” olarak haberin yapılması olgusudur. Bu kavramlar, haberin gerçeği olduğu gibi yansıtması ve halkın tarafsız habere ulaşmasını gazeteciliğin en temel ilkeleri arasına koymuştur.

Ayrıca liberal sistemin en önemli ideoloji ayaklarından biri olan demokrasi kavramının sağlıklı bir şekilde işlemesi açısından da dördüncü gücün özgürlüğünün toplumun yararına olacağı liberal demokrasilerde savunulmaktadır. Liberal sistemin demokrasi algısına göre medya yasama, yargı ve yürütmenin yanında dördüncü güç olarak yerini almalıdır. Yönetenler ile yönetilenler arasındaki iletişimin sağlıklı bir şekilde yürütmesini sağlamalıdır. Medya sektörü bir ayna görevi görerek yönetenlerin hatalarına eleştirel yaklaşarak sistem rehberlik etmelidir vurguları medyaya öncülük etmektedir.

Haberin verilmişine siyasal iletişim bağlamında bakıldığında her haber bir ideoloji içermektedir. Gazeteci haberi verirken pek çok nedenden dolayı tarafsız ve nesnel olamamaktadır. Özellikle iktidar olan siyasal aktörler haberin verilmiş tarzına etki edebilmektedir. Bu nedenle haber sadece iktidar olanın önemli bir enformasyonu haline gelmiştir. Sadece iktidarın değil aynı zamanda tüm siyasal aktörlerin haberlerin verilmiş tarzında etkisi günümüzde küresel kamuoyu yaratmada önemli bir enformasyona dönüşmektedir.

Yukarıda anlatılanların ışığında, bu araştırmada New York Times ve China Daily web sayfalarında yer alan Koronavirüs haberlerinin verilmiş üslubu, siyasal iletişim bağlamında eleştirel söylem analizi yapılarak analiz edilmiştir. Örnekleme olarak New York Times ve China Daily internet gazetesi seçilmiştir. Bu çalışmada yer alan internet gazetelerinde yer alan “Koronavirüs” haberlerinin verilmiş üslubu eleştirel söylem analizi bağlamında incelenmiştir. Haberlerin içinde yer alan bazı kavramların en

fazla kullanımından yola çıkılarak siyasal iletişim bağlantısı kurulmuştur. Bu kavramlar aşağıda yer alan grafiklerde gösterilmiştir.

Siyasal İletişim

Bir iktidar olma çabası olarak siyasete bakıldığında iktidar olma yolunda siyaset alanının en önemli güç kazanma aracı kitle iletişim araçlarıdır. Bilindiği gibi görsel ya da yazılı tüm kitle iletişim araçları kamuoyu yaratma, yaratılan kamuoyunu yönlendirmek ve en önemlisi sistemin içinde tutmak için olmazsa olmaz ideolojik araçlardır. Bu araçların en önemli özelliği kitlelere verilmek istenen siyasal iletişim mesajlarını doğru yer ve doğru zamanda verme araçları olmalarından kaynaklanmaktadır.

Bu bağlamda bilindiği gibi medya iktidar ilişkisi geçmişten bugüne yöneten-yönetilen ilişkisi açısından siyaset olgusunun ortaya çıkmasının en temel nedenidir. Kitlelerin yönetilme ihtiyacı ve onları yönetenler, yönetmek isteyenler kendilerine her zaman destek güçler aramışlardır. Bilindiği gibi siyaset Arapça kökenli bir kavramdır. At eğitimi (Kışlalı, 1987; s.7) anlamına gelen bu kavram sonrasında anlam değiştirerek günlük hayatın kullanımında “kendini belli etmeme” alt kimliklerini ve düşünceni gizleme mekanizması olarak rol oynamaktadır. Aynı şekilde siyaset ile eş anlamlı kullanılan politika kavramı Yunanca bir sözcüktür. Siyasetten çok farklı bir anlam taşımaktadır. Bu bağlamda 'poli' çok, 'tika' yüz anlamında kullanılan politika kavramı etik açıdan olumsuzluk içermektedir. Politika köken anlamının dışında devlet yönetme sanatı olarak da tanımlanmaktadır. Bu anlamda siyaset kavramı ile ortaklaşmaktadır.

Medya kavramına bakıldığında ise bütün kitle iletişim araçlarını kapsayan Batı kökenli bir kavram olduğu dikkat çekmektedir. Bu araçlar var olan sistemin devamı açısından siyasetçiler için en önemli desteklerdir. Her sistem kendi ideolojisini bu araçlar aracılığı ile yaygınlaştırmaktadır. Bunun adına da siyasal iletişim denilmektedir.

Siyasal iletişim, Aziz’in tanımına göre, “belirli ideolojik amaçların toplumda belirli gruplara, kitlelere, ülkelere ya da bloklara kabul ettirmek ve gerektiğinde eyleme dönüştürmek uygulamaya koymak üzere siyasal aktörler tarafından çeşitli iletişim tür ve tekniklerinin kullanılması ile yapılan iletişimidir” (Aziz, 2003, s.5).

Bahsedilenlerden yola çıkarak, medya –İktidar ve Siyaset ilişkisine bakıldığında, toplumda uzlaşmaz çatışmaların uzlaştırılması faaliyetleri denilebilir. Aynı şekilde “siyasetin, yapılabilmesi için, kamu önünde fikir belirtmeleri meşru olan üç aktörün, yani politikacıların, gazetecilerin ve nabız yoklamaları aracılığıyla kamuoyunun, çelişkili söylemlerinin mübadele edildiği alanın olması gerekir “ (Wolton, 1991;s. 45).

Bu bağlamda siyaset ve medya ilişkisine bakıldığında, belirli bir gurubun ideolojisinin yaygınlaştırıcısı olarak medya, ürettiği tüm ürünler ile bir

anlamda siyasal iletişim taşıyıcısı olarak rol oynamaktadır. Bilindiği gibi siyaset ve medya ilişkisi ekonomi ve ideoloji bağlamında ele alınmaktadır. Medya elitleri ile siyasetçiler arasındaki ilişkiye karşılıklı çıkar ilişkisi açısından bakılmaktadır. Herhangi bir siyasi partiye ya da bir başka siyasal aktöre yakın olan medya kuruluşu o siyasi partinin yayın organı gibide çalışmaktadır. Aynı durumu liberal olmayan Çin Halk Cumhuriyeti ya da Kuzey Kore gibi ülkelerde basının devlet tarafından kontrolü olarak görebilmekteyiz.

Siyasal iletişim bağlamında haberde “tarafsızlık” ve “objektiflik”

Kavram olarak tarafsızlık iki ya da daha fazla gücün yaşadığı çatışma durumunda bir tarafın desteklenmesi diğer bir tarafın desteklenmemesi durumu ile ilgilidir. Bu bağlamda “haklı” “haksız” “güçlü” “güçsüz” ve “adalet” gibi siyasal iletişim kavramları ile doğrudan ilgilidir.

Tarihsel süreç açısından tarafsızlık kavramına bakıldığında ilk gazetelerin ortaya çıktığı 17. yüzyıla kadar gidilmektedir. İlk gazeteler 17. yüzyılda ticaretle ilgili haberleri vermek üzere basılmaya başlanmıştır (Tokgöz, 1994: 58, s.67). Burjuvaların liberal sistemin temellerini atmaları sürecinde yaşanan sosyal mücadeleler haberin tarafsızlığı tartışmalarının ortaya çıktığı dönem olmuştur. Liberalizme karşı gelişen yeni ideolojiler sosyalizm ve komünizm gibi tarafsızlık kavramının önemine dikkat çekmiştir. Tarafsızlık kavramı özellikle Fransız Devrimi süreci ve sonrasında burjuvaların hak iddialarının en önemli kavramları arasına girmiştir. Devrim sürecinde “kardeşlik”, “eşitlik”, “özgürlük” kavramlarının yanında devletin tarafsız ve adaletli olması mücadelesi verilmiştir. Bu mücadele sürecinin en önemli siyasal iletişim sloganları olmuştur. Bu sloganlar burjuvazinin mücadeleyi kazanması sonucunda da bugüne değin en temel kavramlar olarak gelmiştir. Burjuvaların ideolojileri olan liberalizmin, yasama, yargı ve yürütme gücü temelleri üzerine kurduğu kapitalist sistemin dördüncü gücü olarak halkın haber alma özgürlüğü gelmektedir. Bu nedene basın özgürlüğü kavramı süreç içinde sürekli gündeme gelmiştir.

Siyasal iletişim bağlamında bakıldığında “Dördüncü Güç” kavramı içinde “özgürlük”, “objektiflik” ve “tarafsızlık” kavramlarını barındırmaktadır. Toplumun haberdar olması ve kendine dair alınan kararlarda söz sahibi olması açısından medyada yer alan her tür ürünün “tarafsız” olması gerektiği savunulmaktadır. Özellikle çoğulcu liberal sistem tarafından medyada haberlerin “tarafsızlık”, “objektiflik” bağlamında bütünleştirilmesi söz konusudur. “Tarafsızlık” ilkesi habercilik etiği ilkesi ile haberi yapanların kendilerinin öz denetimine bırakılmaktadır.

Köker’e göre, basın özgürlüğü özellikle “siyasal iktidarı denetleme” görevini üstlenmiştir. Aydınlanma döneminde ‘ussalcılık’, ‘kamunun bilme hakkı’ ve ‘fikirlere pazarı’ kavramlarıyla da desteklenen zorlu basın özgürlüğü mücadelelerinden sonra gazetecilik bir meslek olarak kabul edilmiştir (Köker, 1998;s.99). Meslek olarak kabul edilmesiyle birlikte haberin

tarafsızlığı ve objektifliği ile birlikte haberi yapan kişinin de tarafsız ve objektif olması için gazetecilik meslek ilkeleri oluşturulmuştur.

Gazeteciliğin ilk temel ilkeleri olan “tarafsızlık” ve “objektiflik” ilkeleri okurla karşılıklı güven içinde ilişki kurmak ve bunu sürdürmek amacıyla gazeteciler tarafından alınan önlemlerdir. Etik, görece özgür biçimde çalışan gazetecilerin, artan çeşitli baskılara karşı kendilerini ve mesleklerini korumak, okurun güvenini kazanmak amacıyla uymaya söz verdikleri kurallardır (Alemdar, 1999;s.253) bütünüdür.

Gazeteciliğin bir meslek olarak benimsenmesi ile birlikte gazeteciliğin temel ilkeleri oluşmaya başlamıştır. Tarafsızlık ilkesi ise gazetelerin sermaye sahiplerinin eline geçmesi ile çok fazla dillendirilmeye başlanmıştır. Ayrıca haberin işlevi olan her vatandaşın siyasal sürece katılımını sağlamak sistemin meşruiyeti açısından oldukça önem taşımaktadır. Bu bağlamda da tarafsızlık ve objektiflik bir anlamda tartışmaya açık ilklere sahiptir.

Türkiye Gazeteciler Cemiyeti’nin “Gazetecinin Temel Görevleri” ilkelerinden “tarafsızlık” ve “objektiflik” le ilgili olanlarına bakıldığında;

- Gazeteci; halkın bilgi edinme hakkı uyarınca, haber alma, yorum yapma ve eleştirme özgürlüğünü kullanırken kendi açısından sonuçları ne olursa olsun, gerçekleri çarpıtmadan aktarmak zorundadır. (tarafsızlık)
- Gazeteci; başta barış, demokrasi, hukukun üstünlüğü laiklik ve insan hakları olmak üzere; insanlığın evrensel değerlerini, çok sesliliği, farklılıklara saygıyı savunur. (objektiflik)
- Gazeteci; milliyet, ırk, etnisite, cinsiyet, cinsel kimlik, cinsel yönelim, dil, din, mezhep, inanç, inançsızlık, sınıf, dünya görüşü ayrımcılığı yapmadan tüm uluslar, halklar ve bireylerin haklarını tanır, saygı gösterir. (objektiflik)
- Gazeteci, bilgiye erişim faaliyeti sırasında ve sosyal medyada kimlik gizleme gibi yanıltıcı yöntemler kullanamaz.(tarafsızlık). (<https://www.tgc.org.tr/bildirgeler/t%C3%BCrkiye-gazetecilik-hak-ve-sorumluluk-bildirgesi.html>, E.T.05.04.2020).

Bilindiği gibi medya liberal demokrasilerde demokrasinin en güçlü aracı olarak kabul edilmektedir. Özellikle halkın “tarafsız” ve “objektif” haber alma özgürlüğü üstünde liberal demokrasilerin olmazsa olmazı olarak bakılmaktadır. Eleştirel yaklaşanlar ise daha karşıt bir perspektiften medyayı demokrasinin bir kurumu olarak değil medya organlarını elinde tutanlar ve iktidar sahiplerinin kendi iktidarlarını meşrulaştırma ve güçlendirme aracı olarak eleştirmektedirler. Bu nedenle eleştirel kuramcılar haberin tarafsız olamayacağını savunmaktadırlar. Bu nedenle “tarafsızlık” ve “objektiflik” iktidar ilişkileri açısından bakıldığında medyanın içinde bulunduğu sistemin bir parçası olması nedeniyle sistemin meşruluğu ve işleyişi lehine haber yapmaktadır.

Eleştirel söylemciler için haberin “tarafsızlığı” ve “objektifliği” gerçeği yansıtmamaktadır çünkü ideolojik bir söylemdir. İdeolojik olan her söylem önce içinde bulunulan kültürün ve o kültürün bir parçası olarak haberi yapan kişinin düşünce sisteminden geçerek hedef kitlelere ulaşmaktadır.

Aynı şekilde medya organları da içinde buldukları sistemin bir ürünü oldukları için kendi varoluşlarının devamı niteliğinde habere yaklaşmaktadır. Sistemin eleştirisi gibi görünen haberlerde bile sistemin devamı için bir uğraşı bulunmaktadır. Medya, var olan “kültür içinde, onunla beraber işler ve (işleyişi sırasında) kültürel sembolleri kullanması için zorlanır” (Schudson,1973;s.274). Zorlanmasa bile kendiliğinden kullanmaktadır çünkü kendisi ve haberi yapan kişiler aynı kültürün parçası olarak algılamakta, tutum takınmakta ve düşünmektedir. Bu kısır döngü bir anlamda medyanın kültür inşası olarak fraktal bir biçimde kendi kendisini sürekli tekrar ederek varoluşunu sürdürmektedir.

Eleştirel söylemcilere göre, özellikle siyasal iletişim barındıran haberler içinde “dördüncü güç” söylemini sık kullanan medya organları var olan siyasal sistemin devamını sağlamak amacıyla hareket etmektedir. Farklı siyasal fikirlerden olduğunu anlatmak içinde farklı düşünüyormuş gibi konuşan birkaç insanı tartıştırmakta ve bu şekilde demokrasinin işlediğini farklı fikirlerin çarpıştığını iddia etmektedir. Bu şekilde kendisini ve sistemi sürekli beslemektedir. Çoğulcu demokrasinin tıkr tıkr işlediğini göstermektedirler. Dört yılda bir yapılan seçimlerle de bu siyasal sistem kendini yenilemiş gibi gösterilmektedir. Aynı şekilde habercilik ve onun içinde taşıdığı siyasal iletiler mevcut yapıyı korumak üzerine şekillenmiştir. Çünkü her muhabir haberi tekrar kurgulayarak vermektedir. Haberin yeniden kurgulanma süreci haberin muhabir tarafından içinde bulunulan haber organının istediği şekilde kurgulanmaktadır. Bu durum tarafsızlık ve objektifliğin asla gerçekleşmeyeceğinin göstergesi olmaktadır” diyerek eleştirilerini sırlamaktadırlar. Nitekim iletişim kuramcıları olarak tanınan, Fred S. Siebert, Theodore Peterson ve Wilbur Schram da, “Basının Dört Teorisi” adlı çalışmalarında, basın rejimlerinin, ait oldukları ülkelere göre sınıflandırılması gerektiğini savunmuşlardır (Arvas, 2011;s.83).

Eleştirel Söylem Analizi Bağlamında Koronavirüs Haberlerinin Siyasal İletişim Söylemleri

Eleştirel söylem analizi toplanan tüm verilerin sonucunda ortaya çıkan bilginin eleştirel bağlamda analiz edilmesidir. Fairclough’a göre, söylem analizi yapılırken siyasal iktidar ve onun yarattığı kültüre dair unsurların analiz edilme sürecidir. Çözümlemenin eleştirel olması söylemin sosyo kültürel, toplumsal, siyasi, ideolojik bir yapı içermesindedir (Fairclough, 2001,s.20).

Özellikle medya ile ilgili çalışmalarda oldukça yaygın kullanılan eleştirel söylem analizi üç boyutlu bir analiz yöntemidir. Bu boyutlar; Metin, Yorum, Analiz kısmıdır. Eleştirel söylem analizinin bir diğer özelliği ise disiplinler arası bir çalışma alanı olmasından kaynaklanmaktadır.

Siyasal İletişim Bağlamında Haberin “Tarafsızlığı” ve “Objektifliği” (New York Times ve China Daily Gazetelerinde “Koronavirüs” Haberlerinin Eleştirel Söylem Analizi)

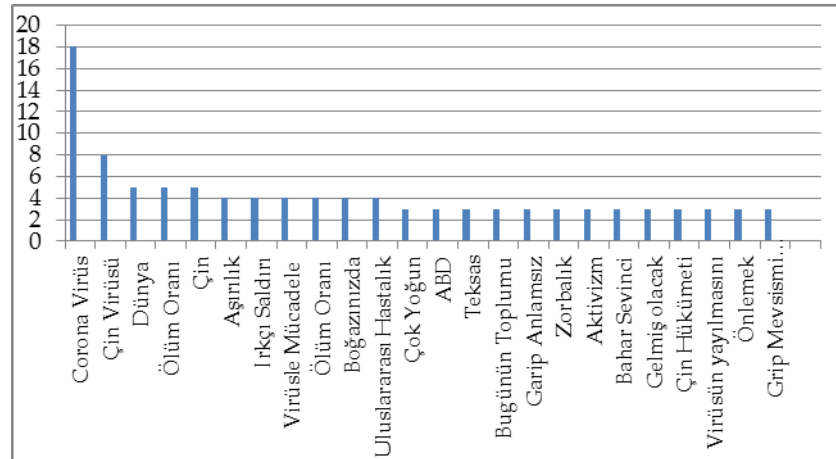
Bu bağlamda “Koronavirüs” haberlerinin seçilmesinde iki karşıt ideolojik kutupta yer alan ve biri dünyanın eskiyen gücü olan ABD ile dünyanın yükselen yeni gücü Çin seçilmiştir. Bu iki kutupta yer alan ülkelerin medya aracılığıyla küresel kamuoyu yaratmak için yaptıkları “Koronavirüs” haberleri siyasal iletişim bağlamında eleştirel söylem analizine tabi tutulmuştur.

Eleştirel söylem analizi, dünyanın eskiyen gücü ABD ve dünyanın yükselen gücü Çin arasında “Koronavirüs” nedeniyle yaşanan ve medya aracılığı ile küresel anlamda gerginliğe ulaşan sürecin her iki ülkenin gazetelerinde yer alan haberlerde nasıl yer aldığı siyasal iletişim bağlamında kavramlar seçilerek eleştirel söylem analizine tabi tutulmuştur.

Araştırma, ABD’nin önemli gazetelerinden olan New York Times’da yer alan Çin ile ilgili Koronavirüs haberlerinin hangi siyasal iletileri içerdiği bağlamında analiz edilmiştir. Aynı analiz yöntemi Çin’de çıkan China Daily gazetesinde yer alan Koronavirüs haberlerine de uygulanmıştır. Her iki haber sitesinden ortalama farklı tarihlerde çıkan beş Koronavirüs haberi alınmıştır. Bu haberler büyük veri analizi bağlamında bir bilgisayar programı aracılığı ile siyasal ileti içeren kavramlar aranmak üzere sözcük sözcük ayrılarak sayılmıştır. Haberlerin içinde yer alan ve en fazla kullanılan kavram ve sözcüklerin siyasal ileti içerenleri seçilmiştir. Seçilen bu kavramlar aşağıda yer alan grafiklerde gösterilmiştir. Bu bağlamda hangi ülkenin Koronavirüs haberi ile neyi ön plana çıkardığı grafiklerle gösterilmiştir.

China Daily News “Corona Virüs” Haberleri Eleştirel Söylem Analizi

Grafik 1. China Daily News 1

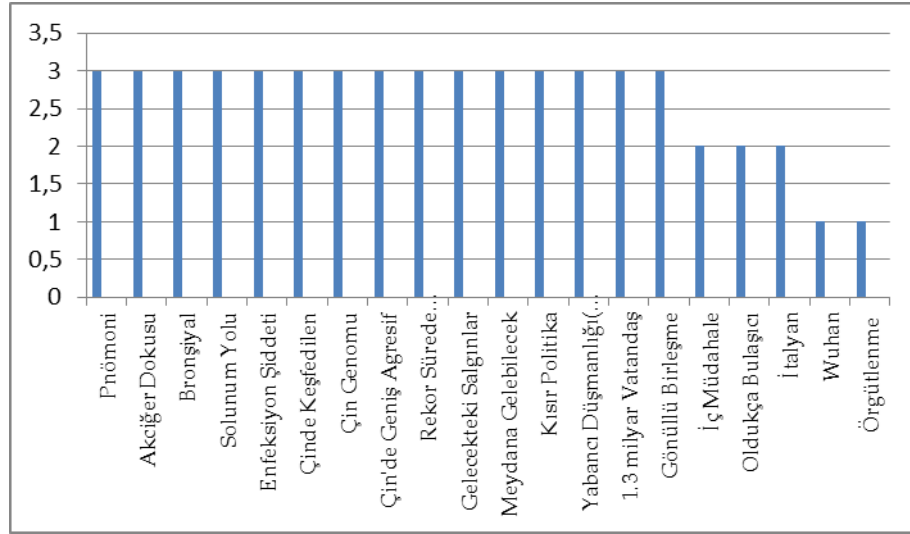
Yukarıda yer alan birinci grafik China Daily News gazetesinde yer alan “Koronavirüs” ile ilgili haberin kavramsal istatistiksel veri çözümlemesidir.

China Daily News gazetesinde çıkan Koronavirüs haberlerinde en fazla kullanılan kavramlar sırasıyla; (Koronavirüs (18), Çin Virüsü (8), Dünya (5), Ölüm Oranı (5) Çin (5), Aşırılık (4), Irkçı saldırı (4), Virüsle Mücadele (4), Ölüm Oranı (4), Bozanızda (4), Uluslararası Hastalık (4), Çok Yoğun (4), ABD (3), Teksas (3), Bugünün Toplumu (3), Garip Anlamsız (3), Zorbalık (3), Aktivizm (3), Bahar Sevinci (3), Gelmiş olacak (3), Çin Hükümeti (3), Virüsün Yayılması (3), Önlemek (3), Grip Mevsimi (3) olarak ortaya çıkmıştır.

Yukarıda yer alan birinci grafik China Daily gazetesi Koronavirüs haberleri öncelikle Koronavirüs ve hastalıkla mücadele ile ilgilidir. Haberlerde ABD ve Teksas kavramları 14. Ve 15. sırada 3 defa geçmiştir. Bu durum ABD'nin "Çin Virüsü" söylemine cevap olarak yer almıştır. Çin Virüsü kavramı ise ikinci sırada yer almıştır. Bu kavramın "ırkçı bir saldırı" olduğu üzerine haberde yer verilmiştir. Haberin tarafsızlığı ve objektifliği bağlamında bakıldığında Koronavirüs ile ilgili mücadelenin haberde daha ağır bastığı dikkat çekmektedir.

Grafik 2: China Daily News 2

Aynı haberin devamında kullanılan ve siyasal ileti içeren kavramlar grafik ikide sırasıyla; Pnömoni (3), Akciğer Dokusu (3), Bronşiyal (3), Solunum Yolu (3), Enfeksiyon Şiddeti (3), Çin'de Keşfedilen (3), Çin Genomu (3), Çin'de Geniş Agresif (3), Rekor Sürede (3), Gelecekteki Salgınlar (3), Meydana Gelebilecek (3), Kısır Politika (3), Yabancı Düşmanlığı (ABD) (3), 1.3 milyar vatandaş (3), Gönüllü Birleşme (3), İç Müdahale (2), İtalyan (2), Wuhan (2), Örgütlenme (2) olarak yer almıştır.

Siyasal İletişim Bağlamında Haberin “Tarafsızlığı” ve “Objektifliği” (New York Times ve China Daily Gazetelerinde “Koronavirüs” Haberlerinin Eleştirel Söylem Analizi)

Görüldüğü gibi grafik iki de hastalığın tanımlanması ve tedavi süreci ile ilgili kavramlar bulunmaktadır. Bunun yanı sıra ABD'nin “Çin Virüsü” tanımlamasına gönderme yaparak “yabancı düşmanlığı” söylemi dikkat çekmektedir.

Bu grafiklerde yer alan haberlerin başlıkları;

- **Trump’ın “Çin Virüsü” Söylemi Irkçı Bir Saldırıdır**
- **Koronavirüs “Pandemi Psikolojisi**
- **Virüsle Mücadele**
- **Salgın Kontrol Altına**
- **COVID-19, Tüm Ulusları Etkileyecek**
(<http://newssearch.chinadaily.com.cn/en/search?query=corona%20virus>, E.T. 12. 04. 2020).

China Daily web sitesinden virüs ile ilgili beş haber seçilmiştir. Bu haberlerden özellikle birinci başlık “19 Mart 2020’de Donald Trump’ın “Korona” kelimesinin çizildiğini ve yerine "sharpie" ile yazılmış "Çince" ifadesini kullanması ve yine Donald Trump yaptığı bir konuşmada yeni Koronavirüse "Çin virüsü" olarak atıfta bulunması üzerine kurgulanmıştır.

Siyasal iletişim bağlamında bakıldığında, Trump’ın “Çin Virüsü” Söylemi Irkçı Bir Saldırıdır. Haberi başlığından itibaren Virüs haberi olarak değil direk Trump’ın 19 Mart’ta ABD senatosunda yaptığı siyasal içerikli bir konuşmaya göre yapılmıştır. İkinci başlık “Koronavirüs, Pandemi Psikolojisi” üçüncü başlık ise “Virüsle Mücadele” olarak yazılmıştır.

Eleştirel söylem analizi çerçevesinde değerlendirildiğinde bilindiği gibi Batılı devletler özellikle ABD ve Avrupa siyasal sistemlerini liberal demokrasi kavramı üzerinden yürütmektedirler. Siyasal iletişim açısından demokrasi kavramı “insan hakları”, “özgürlük”, “eşitlik” gibi kavramlarla birlikte hem ABD hem de Avrupa tarafından sıklıkla dünya üzerinde medya aracılığıyla kullanılmaktadır. Bu nedenle China Daily haber sitesinde Batılı devletlerin siyasal anlamda kendi varlıklarını anlamlandırdıkları liberal demokrasi anlayışına ters olan bir yaklaşım söyleminin haber yapılması ABD’ye darbe vurması bağlamında önemli bir kamu diplomasisi atağıdır.

Burada analiz edilen her haber eleştirel söylem analizine göre, siyasal iletişim açısından değerlendirildiğinde birinci haber Çin Halk Cumhuriyeti’ni Donald Trump’ın kötü göstermek amacıyla yaptığı siyasal iletişim iletisi olan “Çin Virüsü” söylemidir. Burada Trump Çin ile Koronavirüsü eşleştirmektedir. Negatif siyasal iletişim yaparak Çin’i kötü göstermektedir. Çin bu saldırıya karşı hem savunma hem de karşı saldırı

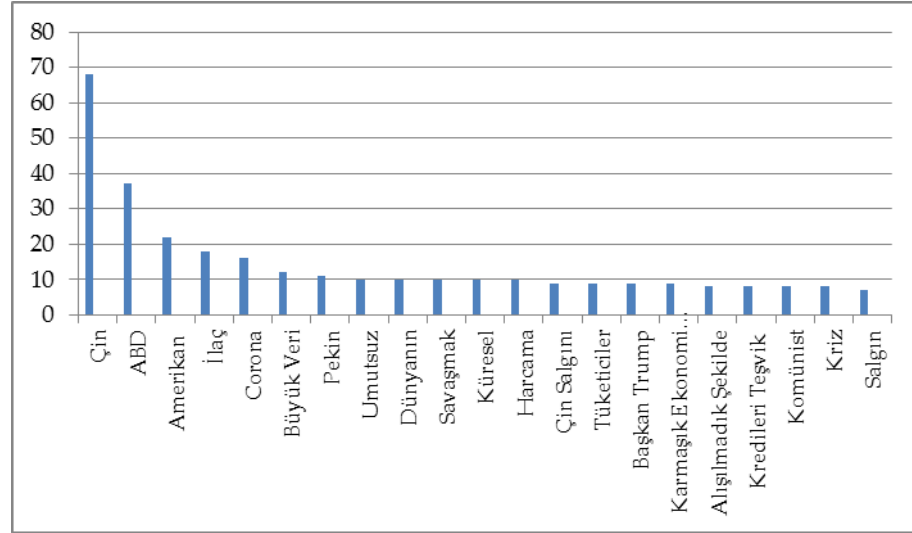
yapmıştır. Ayrıca Çin'in uluslararası haber ajansı olan China Daily'de yer alan haberin İngilizce olarak yazılması stratejik siyasal iletişimidir.

Bu bağlamda hem birinci hem de ikinci grafik Amerikan Başkanı Donald Trump'ın Çin aleyhine yaptığı konuşmalar üzerine haberler kurgulanmıştır. Diğer iki haber ise Koronavirüs ile mücadele üzerine yazılmış haberlerdir. Grafiklerde görüldüğü gibi Çin, China Daily haber sitesinde yaptığı Koronavirüs haberlerinde kullandığı kavram ve sözcükleri orantılı olarak kullanarak haberlere belirli bir denge vermiştir. Haberlerde en fazla Koronavirüs kavramına yer vermiştir. Haberlerin tüm kurgusu Koronavirüs ile mücadele üzerine kurulmuştur. Burada objektiflikten söz edebiliriz. Fakat birinci haberde Donald Trump'ın "Çin virüsü" ve "İrkçı saldırı" söylemlerine yer vermesi siyasal iletişim yapmıştır. Donald Trump'ı hedef göstermiştir. Burada ABD ve Trump'ı hedef olarak göstermiştir.

Sonuç olarak China Daily News Koronavirüs haberleri ağırlıklı olarak virüs ile nasıl mücadele edildiği üzerine kurgulanmıştır. Savunma amaçlı yapılan birinci haberde saldırıya cevap verilmiştir. Virüs ile mücadele haberlerinin ön planda olması "yenilmezlik", "savaşçılık", "barış", "huzur" ve "mücadele" kavramlarına gönderme yapılmıştır.

3.2. The New York Times "Corona Virüs" Haberleri Eleştirel Söylem Analizi

Grafik 3. The New York Times 1

Üçüncü grafik, The New York Times gazetesinde yer alan "Koronavirüs" ile ilgili haberin kavramsal veri çözümlemesi yer almaktadır. Haberin kavramsal çözümlemesinde en fazla kullanılan kavramlar sırasıyla; Çin (68), ABD (37), Amerikan (22), İlaç (18), Korona (16), Büyük Veri (12), Pekin (11), Umutsuz (10), Dünyanın (10), Savaşmak (10), Küresel (10), Tekrar Harcama

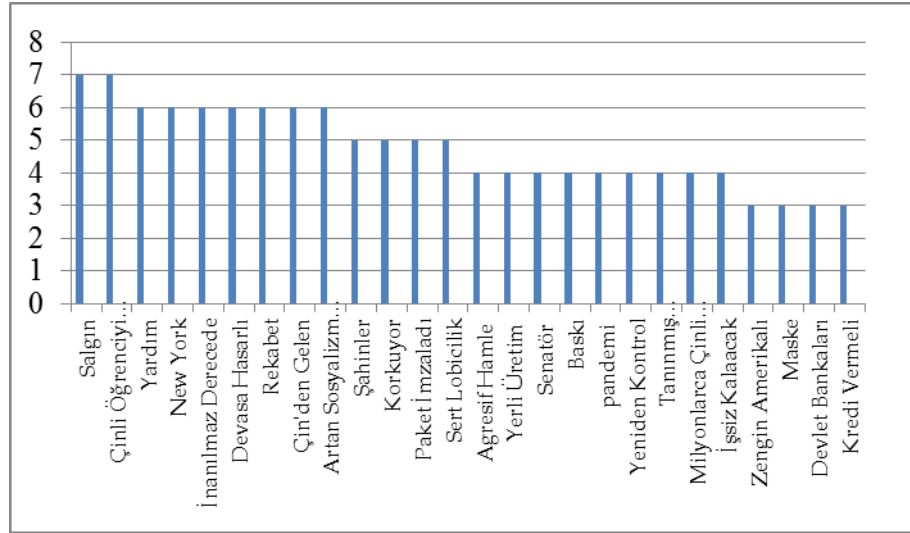
Siyasal İletişim Bağlamında Haberin “Tarafsızlığı” ve “Objektifliği” (New York Times ve China Daily Gazetelerinde “Koronavirüs” Haberlerinin Eleştirel Söylem Analizi)

(10), Çin Salgını (9), (Tüketiciler (9), Başkan Trump (9), Karmaşık Ekonomi (Çin), Alışılmadık Şekilde (8), Kredileri Teşvik (8), Komünist (8), Kriz (8), Salgın (7) yer almaktadır.

Yukarıda yer alan üçüncü grafik The New York Times gazetesinde yer alan “Koronavirüs” ile ilgili haberlerde geçen kavramları göstermektedir. Haberlerde en fazla kullanılan kavramın Çin olduğu dikkat çekmektedir. Ardından ABD, Amerikan, Başkan Trump, Komünist kavramlarının gelmesi aslında ABD’nin Koronavirüs ile değil Çin ile mücadele ettiğini göstermektedir. Ayrıca haberlerde yer alan harcama, tüketiciler, Kredileri Teşvik ve kriz kavramları yaşanan krize ekonomik açıdan bakıldığını belirtmektedir.

Haberin tarafsızlığı ve objektifliği bağlamında The New York Times gazetesi “Koronavirüs” haberlerine bakıldığında haberlerde Koronavirüs ile ilgili mücadeleden daha çok Çin ile mücadele ve yaşanan ekonomik krizin ön planda olduğu görülmektedir.

Grafik 4: The New York Times 2

The New York Times’ın ikinci grafiği makalenin de dördüncü grafiğidir. Sırasıyla; Çinli Öğrenci (7), Yardım (6), New York (6), İnanılmaz (6) Devasa Hasarlı (Çin Ekonomisi), Rekabet, Çin’ den Gelen (virüs)(6), Artan Sosyalizm Olasılığı (6), Şahinler (5), Korkuyor (5), paket imzaladı (5), Sert Lobcilik (5), Agresif Hamle (4), Yerli Üretim (4), Senatör (4), Baskı (4), Pandemi (4), Yeniden Kontrol (4), Tanınmış Ekonomistler (4), Milyonlarca Çinli Genç (4), İşsiz Kalacak (4), Zengin Amerikalı (3), Maske (3), Devlet Bankaları (3), Kredi Vermeli (3) olarak devam etmiştir.

Görüldüğü gibi grafik dört üçün devamı niteliğinde Çinli Öğrenci, Yardım, Çin'den Gelen, Milyonlarca Çinli, İşsiz kalacak kavramları ile devam etmektedir. Ardından İnanılmaz Derecede (Çin Ekonomisi), Devasa Hasarlı (Çin Ekonomisi) Rekabet, Artan Sosyalizm, Paket İmzalandı (ekonomik), sert lobcilik, yerli üretim, zengin Amerikalı, devlet bankaları, kredi vermeli diğer kavramlardır.

The New York Times gazetesinde, Koronavirüs haberleri hastalıkla mücadele değil Çin ile savaş ve ekonomik kriz çerçevesinde yer almaktadır. Haberler küresel sağlık açısından değil ABD'nin siyasal ve ekonomik krizi bağlamında verilmektedir. Burada da haberlerin tarafsızlığı ve objektifliğinden söz edilemez.

The New York Times'da yer alan haberlerin başlıkları;

- Koronavirüs, Çin'in Öğrencilerini, Bir İkilem İçinde Bağlıyor.
- Koronavirüs Ölüm Ücreti Sorgulanırken, Çin Sessiz Mezarlar Kazıyor.
- Çin, Koronavirüs Tazminat Çağrısına Saldırgan Savunma Yaptı.
- Çin'li Zenginlere İhtiyacı Olan Amerikalılar Çılgınca Koronavirüse Yönelmiş.
- AB Koronavirüs Raporu Çin Baskısı Nedeniyle Yumuşatılıyor.
([https://www.nytimes.com/search?query E.T. 24.03.2020](https://www.nytimes.com/search?query=E.T.24.03.2020)).

Siyasal iletişim açısından bakıldığında üçüncü ve dördüncü grafiklerde en fazla kullanılan kavramların ulusal ve küresel anlamda Koronavirüs ile mücadele olmadığı görülmektedir.

Bu bağlamda The New York Times grafiklerinde bakıldığında Koronavirüs ile ilgili haberlerde kavramların konu ve ana başlıkla doğru orantılı kullanılmadığı dikkat çekmektedir. Bunun en temel nedeni haberi belirli bir başlık altına verir iken haberin ana gövdesinde kendi söylemek istediklerine öncelik vermelerinden kaynaklanmaktadır. Oysa haberde öncelik haberin konusu ve konu başlığı ile ilgili olmalıdır. Burada haberin verilmiş tarzında grafiklerde de görüldüğü gibi Çin'in aleyhine pek çok kavram kullanılmıştır. Aynı zamanda ekonomik ve siyasal kriz haberlerin içinde görülmektedir. Çin ile ilgili cümlelerde savaş, saldırganlık gibi olumsuz sözcüklere yer verilmiştir. Oysa haberden beklenen konusu itibarıyla Koronavirüs ile ilgili mücadele olması gerekmektedir. Bu durum haberde doğrudan taraflılık olduğunu ve haberin objektif olmadığını göstermektedir.

Eleştirel söylem analizi çerçevesinde değerlendirildiğinde bilindiği gibi ABD küresel anlamda kamu diplomasisini liberal demokrasi kavramı üzerinden sürdürmektedir. Siyasal iletişim söylemlerini de demokrasi kavramı üzerinden küresel anlamda sürdürmektedir. The New York Times haberlerinde negatif siyasal iletişim yapıldığı dikkat çekmektedir. Negatif siyasal iletişim bir düşman belirleyip onu kötü göstermek için onun aleyhine söylemler üretmek üzerine kurulmaktadır. Bu bağlamda The New York

Times haberlerinde Çin aleyhine negatif söylemler kullanırken ABD’nin içinde bulunduğu ekonomik ve siyasi krizi de işlemektedir.

Sonuç

Sonuç olarak bakıldığında haberin “tarafsızlığı” ve “objektifliği” medyanın politika ile ilişkisi bağlamında mümkün görünmemektedir. Çünkü medya sektörü ve o sektörün çalışanları var oldukları sistemin içinde yer almaktadır. Bu bağlamda o sistemin ürettiği kültürün algılama biçimi ile düşünce sistemlerini oluşturdukları için haberin yazımında bu algılama sisteminin filtresini kullanarak haberde sözcük ve kavramları seçmektedirler. Bu da haberin doğrudan ideolojik bir ürün olduğunu göstermektedir.

Bu bağlamda hem China Daily News hem de The New York Times “Koronavirüs” haberleri ideolojik bakış açılarıyla kurgulanmış haberlerdir. Bunun örneklerini haberlerin içinde yer alan kavramlardan çıkarmaktayız. Örneğin China Daily News’de yer alan bir Koronavirüs haberinin direkt, “Trump’ın “Çin Virüsü” Söylemi Irkçı Bir Saldırıdır” başlığı objektiflikten uzaktır. Haber Corona Virüs haberi olarak değil direkt Trump’ın 19 Mart’ta ABD senatosunda yaptığı siyasal içerikli bir konuşmaya göre yapılmıştır. Bu haber direkt negatif siyasal iletişime göre hazırlanmıştır. Diğer başlıklar ise direkt “Koronavirüs” ile ilgili atılmıştır. Bu haberlerde ise virüs ile nasıl mücadele edildiği anlatılmıştır. Pozitif siyasal iletişim içeren diğer haberler Çin’in virüs ile mücadelede başarısı üzerine kurgulanmıştır.

Burada analiz edilen her haber eleştirel söylem analizine göre, siyasal iletişim açısından değerlendirildiğinde birinci haber Çin’in kendisini, Trump’ın bir ülkeyi direkt kötü gösterme amaçlı “Çin Virüsü” söylemini kullanması nedeniyle savunma üzerine kurulmuştur. Saldırıya karşı savunma önemli bir stratejidir. Ayrıca China Daily News’de yer alan haberlerin İngilizce olarak yazılması da önemli bir siyasal iletişim stratejisidir.

The New York Times haberlerine bakıldığında “Koronavirüs” ile ilgili haberlerinde özellikle Trump’ın “Çin Virüsü” söylemine yer verilmesi gazetenin objektiflikten uzak taraflı ve manipüle edici haberi kullandığı dikkat çekmektedir. Haberlerin başlıkları ve ana kurguları tamamen ABD’nin propaganda aracı olarak oluşturulmuştur. Bu haberler negatif siyasal iletişim ağırlıklı yapılmıştır. Kavramların konu ve ana başlıkla doğru orantılı kullanılmadığı dikkat çekmektedir. Bunun en temel nedeni haberi belirli bir başlık altında verir iken haberin ana gövdesinde kendi söylemek istediklerine öncelik vermelerinden kaynaklanmaktadır. Oysa haberde öncelik haberin konusu ve konu başlığı ile ilgili olmalıdır. Burada haberin verilmiş tarzında grafiklerde de görüldüğü gibi Çin’in aleyhine pek çok kavram kullanılmıştır. Aynı zamanda ekonomik ve siyasal kriz haberlerin içinde görülmektedir. Çin ile ilgili cümlelerde savaş, saldırganlık gibi

olumsuz sözcüklere yer verilmiştir. Oysa haberden beklenen konusu itibarıyla Koronavirüs ile ilgili mücadele olması gerekmektedir. Bu durum haberde doğrudan taraflılık olduğunu ve haberin objektif olmadığını göstermektedir.

Eleştirel söylem analizi çerçevesinde değerlendirildiğinde bilindiği gibi ABD küresel anlamda kamu diplomasisini liberal demokrasi kavramı üzerinden sürdürmektedir. Siyasal iletişim söylemlerini de demokrasi kavramı üzerinden küresel anlamda sürdürmektedir. The New York Times haberlerinde negatif siyasal iletişim yapıldığı dikkat çekmektedir. Negatif siyasal iletişim bir düşman belirleyip onu kötü göstermek için onun aleyhine söylemler üretmek üzerine kurulmaktadır. Bu bağlamda The New York Times haberlerinde Çin aleyhine negatif söylemler kullanırken ABD'nin içinde bulunduğu ekonomik ve siyasi krizi de işlemektedir.

Kaynaklar

Alemdar, K. (1999). *Medya ve Etik, Medya Gücü ve Demokratik Kurumlar*, İstanbul: Afa Yayıncılık.

Akad, M. Dinçkol V. (2000). *Genel Kamu Hukuku*, İstanbul: Der Yayınları.

Arvas, İbrahim S.(2011). Basında Sosyal Sorumluluk Anlayışı Bağlamında Günümüz Türkiye'sindeki Özdenetim Uygulamaları, *Erciyes İletişim Dergisi* "akademia" 2011 Cilt (Volume): 2, Sayı (Number): 2, (82-92). Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/66317>.

Aziz, A.(2003). *Siyasal İletişim*, Ankara: Nobel yayınları.

Fairclough, N. (2001). The Dialectics of Discourse in *Textus*, Vol. 14, No. 2.s.23-25.Erişim adresi: <https://dinus.ac.id/repository/docs/ajar/An-Introduction-to-Critical-Discourse-Analysis-in-Education.pdf>.

Kışlalı, Ahmet, T. (1987). *Siyaset Bilimi*, , Ankara: Ankara Üniversitesi Basın Yayın Y. O. Yayınları.

Köker, E. (1998). *Politikamızın İletişimi, İletişimin Politikası*, Ankara: Vadi Yayınları.

Tokgöz, O. (1994). *Temel Gazetecilik*, 5. Baskı, Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.

Schudson, M.(1997). "Haber Üretiminin Sosyolojisi" Abdülrezak Altun ve MeltemAğduk Gevrek (çev.), *A. Ü. İletişim Fakültesi Yıllık 1994*, s. 135164

Siyasal İletişim Bağlamında Haberin “Tarafsızlığı” ve “Objektifliği” (New York Times ve China Daily Gazetelerinde “Koronavirüs” Haberlerinin Eleştirel Söylem Analizi)

Wolton, D. (1991). *Medya Siyasal İletişimin Zayıf Halkası*, Çev. Hülya Tufan, Ömer Laçiner, İstanbul: Birikim Yayınları.

<https://www.tgc.org.tr/bildirgeler/t%C3%BCrkiye-gazetecilik-hak-ve-sorumluluk-bildirgesi.html>, (Erişim Tarihi: 05.04.2020).

<https://www.nytimes.com/search?query=corona%20virus> (Erişim Tarihi: 24.03.2020).

<http://newssearch.chinadaily.com.cn/en/search?query=corona%20virus>, (Erişim Tarihi: 12. 04. 2020).

Durmuş
https://www.researchgate.net/publication/317662230_Sanayi_ve_Sanayi_Tarhi, (Erişim Tarihi: 18.08.2020).

